

Prof. Milan Prelog u radnom kabinetu u novoj zgradi Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1963 (foto: R. Ivančević)
Professor Milan Prelog in his office in the new building of the Faculty of Philosophy in Zagreb, 1963.

MILANU PRELOGU U SPOMEN

Suradnici Instituta za povijest umjetnosti posvećuju ovaj broj Radova prerano preminulom voditelju i učitelju Milanu Prelogu. Sadržaji objavljenih priloga i metode interpretacije u dubljoj su vezi s Prelogovim radom i otkrivaju znanstvene razloge ove posvete.

Većina priloga posredni su rezultat Prelogova višestrukog djelovanja: kao teoretičara i znanstvenog istraživača, kao predavača na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, kao osnivača i voditelja Instituta, posebno njegove sekcije »Povijest naselja«, te kao koordinatora znanstvenoistraživačkog projekta na području Hrvatske »Istraživanja umjetničke baštine od antike do 20. stoljeća u SRH«.

Zadnjih petnaestak godina Institut za povijest umjetnosti (bez obzira u čijem se širem sastavu nalazio i kako se povremeno nazivao)* poistovjetio se s imenom i ličnošću profesora Milana Preloga a suradnici Instituta bili su zapravo Prelogovi suradnici. Uz njega su se ili pod njegovim mentorstvom znanstveno formirali, i samo je mali broj onih koji svoju istraživačku djelatnost nisu započeli na projektima Instituta. Suradujući godinama na znanstvenim zadacima što ih je profesor Prelog pokretao, ili kao koordinator istraživanja umjetničke baštine u Hrvatskoj objedinjavao, razvio se također velik broj stručnjaka, povjesničara umjetnosti, koji su stečena iskustva prenosili u druga središta da bi u njima dalje samostalno znanstveno djelovali. Svi oni zajedno tvore svojevrsnu neformalnu »Prelogovu školu«. Svojom posvetom njima su se ovdje pridružili i oni malobrojni, za koje se to ne bi moglo reći – doajeni naše povijesti umjetnosti – koje s Prelogom povezuju duga desetljeća prijateljskog i stručnog druženja, te razrješavanja ključnih problema umjetničke baštine ovog našega kulturnog prostora.

* Ovaj Institut danas djeluje kao zaseban odjel u sastavu Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, ali je u svakodnevnom optičaju unutar struke zadržao svoj prvotni naziv.

Vijest o Prelogovoj smrti, 25. kolovoza prošle godine, stoga je među nama, Prelogovim suradnicima i prijateljima, u Institutu i izvan njega, bolno odjeknula, iako nas nije i iznenadila. Mjesecima smo se nijemo suočavali s tom nepomirljivom istinom koju je profesor Prelog zadivljujućom hrabrošću dijelio sa svima nama u Institutu kao sa svojom najbližom obitelji. Pa ipak nas je njegova smrt duboko potresla, premda u tom trenutku još nismo mogli sagledati veličinu gubitka što je njegovim odlaskom zadesio čitavu našu kulturnu sredinu, a povijest umjetnosti i naš Institut posebno i najizravnije.

Poštovali smo njegovu izričitu volju i nismo ga ispratili na put s kojega više nema povratka. Nije nam tako dao priliku za oproštaj, kao što nam izričito ništa nije zavještao. Što je onda »Prelogova baština« ovom Institutu i njegovim suradnicima? Nepochjenjivo je bilo iskustvo – učiti, raditi i živjeti s Prelogom i uz Preloga. Njegova iznimna moralna osobnost, integralno iskustvo, humanizam kakav se danas više ne susreće, njegova kultura, znanstveni habitus, erudicija i razumijevanje, danomice su nas stručno obogaćivali i oplemenjivali. Prelogovi »dani« utorkom i četvrtkom u Institutu, kao po nekome nepisanom pravilu, bili su za sve nas – dani okupljanja, konzultacija i rasprava, a nerijetko i onih povjerljivih privatnih razgovora kojih je u ovo današnje (ne)vrijeme sve manje i manje. Svaki razgovor s Prelogom bio je svojevrsni dobitak, a ti su se dobitci godinama kumulirali i u nama zbrajali.

Uz pisane radove što ih je kao svoj znanstveni opus za sobom ostavio u trajnu baštinu, Milan Prelog nam je za života svojim beskrajnim povjerenjem mudro i nenametljivo ucijepio – časnú obvezu znanstvene etike i najaktivnijeg djelovanja, a to se povjerenje samo djelatno može opravdati.

Radovima suradnika Instituta i profesora Preloga što ih ovdje objavljujemo, kao i onima koji će biti objavljeni u idućim svescima, željeli bismo stalno potvrđivati da su Prelogovi dugogodišnji napori na promicanju znanstvene misli i istraživačke djelatnosti u Institutu za povijest umjetnosti ostavili dubok i neizbrisiv trag.

Ivanka Reberski